

**OÉ Gaillimh
NUI Galway**

**ROINN NA GAELIGE,
OLLSCOIL NA hÉIREANN,
GAILLIMH.**

CÚRSA BA SA GHAEILGE

**AN TRÍÚ BLIAIN 2010-2011
LEABHRÁN EOLAIS**

**Roinn na Gaeilge,
Scoil na dTeangacha, na Litríochtaí agus na gCultúr,
Ollscoil na hÉireann, Gaillimh.**

Oifig na Roinne: Seomra 215, Áras na Gaeilge
Guthán: 091 492564 **Facs:** 091 494522
Ríomhphost: fiona.depaor@oegaillimh.ie
Suíomh Idirlín: <http://www.nuigalway.ie/gaeilge>

SONRAÍ TEANGMHÁLA

Ceann Roinne:

An Dr. Graham Isaac
Líne dhíreach 091 492550, Facs 091 494522
Seomra: 105, folíne: 2550
Ríomhphost: graham.isaac@nuigalway.ie

Rúnaí:

Fiona de Paor
Seomra: 215, folíne: 2564, líne dhíreach 091 492564
Ríomhphost: fiona.depaor@oegaillimh.ie

Comhairleoir don Tríú Bliain:

An tOllamh Nollaig Mac Congáil
Seomra 205, folíne 2561, líne dhíreach 091 492561
Ríomhphost: nollaig.maccongail@nuigalway.ie

OÉ Gaillimh
NUI Galway

LUCHT TEAGAISIC 3BA 2010/2011

An tOllamh Gearóid Denvir, MA, PhD

Seomra: 119, folíne: 2560

Ríomhphost: gearoid.denvir@oegaillimh.ie

Réimsí taighde agus teagaisc: Litríocht an 20ú hAois idir Fhilíocht, Phrós agus Litríocht Dhioscúrsúil; Litríocht an 19ú hAois; An Litríocht Bhéil; An tSochtheangeolaíocht; An Chritíc Chultúrtha.

An tOllamh Nollaig Mac Congáil, BA, PhD (QUB)

Seomra: 205, folíne: 2561

Ríomhphost: nollaig.maccongail@nuigalway.ie

Réimsí taighde agus teagaisc: Canúineolaíocht; Scríbhneoireacht na gConallach; Litríocht Réigiúnach; Gramadach na Nua-Ghaeilge; Bibleagrafaíocht; Litríocht na Nua-Ghaeilge i bhFoirm Aistrithe.

An tOllamh Mícheál Mac Craith, MA, PhD

Seomra: 217, folíne: 2585

Ríomhphost: micheal.maccraith@nuigalway.ie

Réimsí taighde agus teagaisc: Litríocht an 17ú agus an 18ú haois; na Gaeil san Eoraip; an tOisíneachas agus Forás an Cheilteachais; An Spioradáltacht Dúchais; Filíocht agus Prós na hAoise Seo.

An tOllamh Máirín Ní Dhonnchadha, MA, PhD

Seomra: 315, Túr a hAon, Slí Dála ("Concourse"), folíne 3010

Ríomhphost: mairin.nidhonnchadha@nuigalway.ie

Réimsí taighde agus teagaisc: Fileolaíocht na Sean- & na Meán-Ghaeilge; Traidisiún Liteartha na Gaeilge; Seanchas agus Dlí; Stair na mBan sna Meánaoiseanna; Constráidiú na nGael agus na gCeilteach.

Tá an tOllamh Ní Dhonnchadha ina ball de Scoil na nDaonnachtaí; beidh lánfháilte aici roimh fhiosraithe ó mhic léinn na Gaeilge.

An Dr. Donncha Ó hAodha

Seomra: 203, folíne: 2556

Ríomhphost: donncha.ohaodha@nuigalway.ie

Réimsí taighde agus teagaisc: Filíocht agus Aistí Filíochta na Sean- agus na Meán-Ghaeilge; Aistriúcháin ón Laidin go Gaeilge.

An Dr Lillis Ó Laoire, BA, ADO, MA, PhD

Seomra: 213, folíne: 5709

Ríomhphost: lillis.olaoire@nuigalway.ie

Réimsí taighde agus teagaisc: Comhthéacs, taibhléiriú agus cur i láthair an chultúir; teoiric léann an bhéaloidis; tionchar an náisiúnachais ar an bhéaloidis; modhanna bailithe an bhéaloidis; an béaloideas sa saol domhandaithe; an t-amhrán in Éirinn agus in Albain; an nualitríocht; an litríocht réigiúnach.

An Dr John Walsh, MA, PhD (Ollscoil Chathair BhÁC) (ar saoire i seimeastar I 2010)

Seomra: 209, folíne 2563

Ríomhphost: john.walsh@oegaillimh.ie

Réimsí taighde agus teagaisc: Reachtaíocht teanga; Sochtheangeolaíocht; Pleanáil agus polasaí teanga; An Ghaeltacht chomhaimseartha; Staidéar comparáideach ar theagmháil teangacha; Meáin chumarsáide i mionteangacha.

OÉ Gaillimh
NUI Galway

BA sa GHAEILGE

AN TRÍÚ BLIAIN 2010-11: TRÁTHCHLÁR

Seimeastar 1

06 Meán Fómhair – 26 Samhain 2010

Léacht I

Am An Mháirt 11.00—12.00
Ionad Téatar Chearbhalláin **nó** Seomra 201, Áras na Gaeilge
Modúl NG 366: Litríocht na Gaeilge I
Cúrsa NG 366: An tÚrscéal sa Ghaeilge **nó** Teanga na Sean-Ghaeilge III
Léachtóir An tOllamh Mícheál Mac Craith **nó** An Dr. Donncha Ó hAodha

Léacht II

Am An Mháirt 2.00—3.00
Ionad Téatar Chearbhalláin
Modúl NG 366: Litríocht na Gaeilge I
Cúrsa NG 366: Téamaí i Nualitríocht na Gaeilge II: An Scríbhneoir agus an Chathair
Léachtóir An tOllamh Gearóid Denvir

Léacht III

Am An Chéadaoin 11.00—12.00
Ionad Téatar Chearbhalláin
Modúl NG 364: Litríocht na Gaeilge II
Cúrsa NG 364: An Nuafhilíocht sa Ghaeilge ó 1970
Léachtóir An tOllamh Gearóid Denvir

Léacht IV

Am An Chéadaoin 3.00—4.00
Ionad Téatar Chearbhalláin
Modúl NG 366: Litríocht na Gaeilge I
Cúrsa NG 366: Filíocht Liriciúil na Sean- agus na Meán-Ghaeilge
Léachtóir An tOllamh Máirín Ní Dhonnchadha

Léacht V

Am Déardaoin 10.00—11.00
Ionad Téatar Chearbhalláin
Modúl NG 364: Litríocht na Gaeilge II
Cúrsa NG 364: An Dírbheathaisnéis Ghaeilge
Léachtóir An tOllamh Nollaig Mac Congáil

Léacht VI

Am An Aoine 4.00—5.00
Ionad Téatar Chearbhalláin
Modúl NG 364: Litríocht na Gaeilge II
Cúrsa NG 364: Togra Taighde
Léachtóir *Ní bheidh aon léachtaí ann don togra taighde. Féach an leabhrán eolais.

OÉ Gaillimh
NUI Galway

BA sa GHAEILGE

AN TRÍÚ BLIAIN 2009-10: TRÁTHCHLÁR

Seimeastar 2

10 Eanáir – 01 Aibreán 2011

Léacht I

Am An Mháirt 11.00—12.00
Ionad Téatar Chearbhalláin **nó** Seomra 201, Áras na Gaeilge
Modúl NG 365: Teanga agus Pobal II
Cúrsa NG 365: An Ghaeilge sna Meáin Chumarsáide **nó** Teanga na Sean-Ghaeilge IV
Léachtóir An tOllamh Nollaig Mac Congáil **nó** An Dr. Donncha Ó hAodha

Léacht II

Am An Mháirt 2.00—3.00
Ionad Téatar Chearbhalláin
Modúl NG 365: Teanga agus Pobal II
Cúrsa NG 365: An tSochtheangeolaíocht II
Léachtóir An Dr. John Walsh

Léacht III

Am An Chéadaoin 11.00—12.00
Ionad Téatar Chearbhalláin
Modúl NG 363: Litríocht na Gaeilge 1200-1900 II
Cúrsa NG 363: An Ghaeilge san Eoraip ó 1600 II
Léachtóir An Dr. Lillis Ó Laoire

Léacht IV

Am An Chéadaoin 3.00—4.00
Ionad Téatar Chearbhalláin
Modúl NG 365: Teanga agus Pobal II
Cúrsa NG 365: An Béaloideas II
Léachtóir AN Dr. Lillis Ó Laoire

Léacht V

Am Déardaoin 10.00—11.00
Ionad Téatar Chearbhalláin
Modúl NG 363: Litríocht na Gaeilge 1200-1900 II
Cúrsa NG 363: Filíocht an 17^ú—19^ú hAois II
Léachtóir An Dr. John Walsh

Léacht VI

Am An Aoine 4.00—5.00
Ionad Téatar Chearbhalláin
Modúl NG 363: Litríocht na Gaeilge 1200-1900 II
Cúrsa NG 363: Prós na Gaeilge 1200-1800
Léachtóir An tOllamh Mícheál Mac Craith

AN GHAELGE SA TRÍÚ BLIAIN, 2010-2011: DÁTAÍ

Teagasc Seimeastar 1: 06 Méan Fómhair - 26 Samhain 2010	Scrúduithe 06 - 17 Nollaig 2010
Seimeastar 2: 10 Eanáir - 01 Aibreán 2010	18 – 20 Aibreán 2011

AN GHAELGE SA TRÍÚ BLIAIN, 2010-2011: MODÚIL AN CHÚRSA

Seimeastar I

Cód	Modúl	Scrúdú	Marcanna	ECTS
NG 351	Teanga na Nua-Ghaeilge III	Measúnú Leanúnach Scrúdú Scríofa	100 200 Iomlán 300	5
NG 364	Litríocht na Gaeilge II (i) An Nuafhilíocht sa Ghaeilge ó 1970 nó Teanga na Sean- agus na Meán-Ghaeilge IV	Aiste & Scrúdú tí Scrúdú tí	100	5
	(ii) An Dírbheathaisnéis Ghaeilge nó Gaeilge na hAlban IV	Scrúdú Scrúdú tí	100	
	(iii) Togra Taighde nó Teanga na Gaeilge Clasaicí III	Scrúdú tí Scrúdú tí	100	
			Iomlán 300	
NG 366	Litríocht na Gaeilge 1 (i) An tÚrscéal sa Ghaeilge nó Teanga na Sean- agus na Meán-Ghaeilge III	Scrúdú Scrúdú tí	100	5
	(ii) Téamaí i Nualitríocht na Gaeilge II nó Gaeilge na hAlban III	Aiste Scrúdú tí	100	
	(iii) Filíocht Liriciúil na Sean- agus na Meán-Ghaeilge	Scrúdú	100 Iomlán 300	

Seimeastar II

NG 325	Teanga na Nua-Ghaeilge IV	Measúnú Leanúnach Scrúdú Scríofa Scrúdú Cainte	150 100 50 Iomlán 300	5
NG 363	Litríocht na Gaeilge 1200-1900 II (i) Filíocht 17 ^ú -19 ^ú hAois II (ii) Prós na Gaeilge 1200-1800 (iii) An Ghaeilge san Eoraip ó 1600 II	Scrúdú Scrúdú Aiste	100 100 100 Iomlán 300	5
NG 365	Teanga agus Pobal II (i) An Béaloideas II (ii) An tSochtheangeolaíocht II (iii) An Ghaeilge sna Meáin Chumarsáide	Scrúdú Aiste Scrúdú tí	100 100 100 Iomlán 300	5
	Iomlán don bhliain		1800	30

OÉ Gaillimh
NUI Galway

**Roinn na Gaeilge
Marcanna do mhodúil na Teanga, 3BA**

Measúnú Leanúnach

Ag deireadh gach seimeastair sa Tríú Bliain bronntar marcanna ar an obair scríofa a dhéanann an mac léinn go leanúnach sna ranganna teagaisc teanga. Mar seo a dháilfear na marcanna sin:

- (i) Seimeastar 1: 100 marc
- (ii) Seimeastar 2: 100 marc

Déanfar an dáileadh de réir an chórais seo a leanas:

- (i) Bunófar an marc seo ar mheánmharc na gceachtanna atá le déanamh ag an mac léinn.
- (ii) Úsáidfear an fhoirmle seo a leanas: iomlán na marcanna méadaithe faoi chodán a bhunófar ar an gcomhréir idir líon na gceachtanna a thugtar isteach agus líon iomlán na gceachtanna atá le déanamh, méadaithe faoin meánchéatadán a shaothraíonn an mac léinn in 1 thuas.

Sampla: Má dhéanann mac léinn 4 ceacht as 5 cinn, agus más 50% an meánmharc de réir 1 thuas, ríomhfar an marc don mheasúnú leanúnach mar seo:

$$\text{Iomlán} = 100 \times \frac{4}{5} \times 50\% = 40 \text{ as } 100$$

Líon na marcanna sna modúil teanga 3BA

NG 351	An Teanga Scríofa	200 (Aiste 100, Gramadach 100)
	Measúnú Leanúnach	100
	Iomlán don seimeastar	300 (as 1800 don chúrsa 3BA ar fad)
NG 325	An Teanga Scríofa	150 (Aiste 125, Gramadach 25)
	Measúnú Leanúnach	100
	Scrúdú Cainte	50
	Iomlán don seimeastar	300 (as 1800 don chúrsa 3BA ar fad)

N.B. Meabhraítear don mhac léinn gur gá PAS GLAN a fháil sna modúil teanga i Seimeastar 1 agus i Seimeastar 2 le pas a fháil sa scrúdú ina iomláine.

BA sa Ghaeilge; An Trú Bliain; SIOLLABAS

Teideal TEANGA NA NUA-GHAEILGE III				Cód NG 351
Bliain	Uaireanta sa tseachtain	Iomlán Uaireanta	Marcanna	ECTS
3/4BA	2	24	300	5
Comhordaitheoir an Mhodúil An Dr. Graham Isaac				
Aidhmeanna an Mhodúil				
Is é aidhm an mhodúil seo:				
<ul style="list-style-type: none"> ○ a chur ar chumas an mhic léinn an Ghaeilge a scríobh agus a labhairt ar ardchaighdeán ○ eolas a thabhairt don mhac léinn ar ghramadach agus ar cheartúsáid na Gaeilge ○ scileanna scríbhneoireachta an mhic léinn a fheabhsú ○ scileanna cumarsáide an mhic léinn a fheabhsú ○ scileanna cuir i láthair an mhic léinn a fheabhsú 				
Torthaí na Foghlama				
Ar chríochnú an mhodúil seo beidh				
<ul style="list-style-type: none"> ○ forbairt ar scileanna scríbhneoireachta agus labhartha an mhic léinn ○ Forbairt ar chumas léitheoireachta agus anailíse an mhic léinn ○ Ar chumas an mhic léinn aiste a scríobh ar ghnáthchúrsaí reatha an lae 				
Míreanna an Mhodúil				
<ul style="list-style-type: none"> ○ 24 rang teagaisc a dhíreoidh ar cheart na Gaeilge 				
Téacsanna				
Nótaí agus ábhar léitheoireachta a ullmhaíodh do na ranganna teagaisc agus atá le fáil ó Rúnaí Roinn na Gaeilge.				
Léitheoireacht bhreise				
<u>Leabhair ghramadaí</u>				
Mac Congáil, Nollaig		<i>Leabhar Gramadaí Gaeilge</i> (Cló Iar-Chonnachta 2002)		
Mac Murchaidh, Ciarán		<i>Cruinnscriobh na Gaeilge</i> (Cois Life 2006)		
Ní Mhaonaigh, S. & Mac Lochlainn, A.		<i>Speaking Irish/An Ghaeilge Bheo.</i> (New York: McGraw Hill 2008) (leabhar & DVD)		
Ó Dónaill, Éamonn		<i>Teach Yourself Irish Grammar</i> (Hodder 2005)		
Ó Murchú, D./Ó Murchú, P.		<i>Briathra na Gaeilge</i> (Folens)		
Rialtas na hÉireann		<i>Gramadach na Gaeilge agus Litriú na Gaeilge: An Caighdeán Oifigiúil</i> (Oifig an tSoláthair)		
<u>Foclóirí</u>				
An Roinn Oideachais de Bhaldraithe, T. (eag.)		<i>An Foclóir Beag</i> (Oifig an tSoláthair 1991)		
Grundy V. Ó Cróinín, B		<i>English-Irish Dictionary</i> (Oifig an tSoláthair 1959)		
Mac Mathúna, S., et al.,		<i>The Pocket Oxford Irish Dictionary</i> (OUP 2000)		
Ó Baoill, D.P. (eag.)		<i>Pocket Irish Dictionary</i> (Harper Collins 1997)		
Ó Dónaill, N. (eag.)		<i>An Foclóir Póca</i> (An Gúm 1986)		
		<i>Foclóir Gaeilge-Béarla</i> (Oifig an tSoláthair 1977)		
<u>Áiseanna leictreonacha</u>				
<ul style="list-style-type: none"> • Is féidir ceachtanna gramadaí a dhéanamh ar an suíomh www.beo.ie • Tá téarmaíocht uile na Gaeilge ar fáil ag www.acmhainn.ie chomh maith le heolas faoi shuímh eile faoi theanga na Gaeilge • Tá GLÉACHT (leagan leictreonach d'fhoclóir Uí Dhónaill) ar fáil ar na ríomhairí sa Ríomharlann in Áras na Gaeilge. 				

Modh Seachadta	Dhá rang teagaisc in aghaidh na seachtaine sa chéad seimeastar ag gach mac léinn. Beidh 10-15 mac léinn sa rang. Beidh ceacht amháin scríofa ar a laghad (i.e. aiste, aistriúchán srl.) le déanamh in aghaidh na seachtaine.
Seimeastar	1
Teanga an Ranga	Gaeilge
Modhanna Measúnachta	Scrúdú scríofa ag deireadh an tseimeastair. Bronntar 33.3% de mharcanna na teanga as obair leanúnach scríofa sna ranganna teagaisc a bheith déanta go rialta sásúil. Ní mór na scrúdaitheoirí a shásamh i gcumas sa teanga chun pas a bhaint amach sa mhodúl seo.
Iomlán na Marcanna	300

Teideal LITRÍOCHT NA GAEILGE II				Cód NG 364
Bliain	Uaireanta sa tseachtain	Iomlán Uaireanta	Marcanna	ECTS
3/4BA	3	36	300	5
Comhordaitheoir an Mhodúil An Dr. Graham Isaac				
Aidhmeanna an Mhodúil				
Tuiscint a thabhairt don mhac léinn ar:				
<ul style="list-style-type: none"> ○ Fás agus forbairt na nuafhilíochta Gaeilge ó 1970 anuas ○ An dírbheathaisnéis Ghaeilge agus saothar údar ar leith a shaothraigh í ○ An comhthéacs liteartha agus cultúrtha inar cumadh an nuafhilíocht agus an dírbheathaisnéis ○ Sa chás go roghnaíonn mac léinn Teanga na Sean-Ghaeilge IV, beidh tuiscint aige/aici ar bhunstruchtúr theanga na Sean-Ghaeilge agus beidh ar a chumas/cumas sleachta filíochta Sean-Ghaeilge a léamh. <u>Réamhriachtanas</u>: Teanga na Sean-Ghaeilge I-III. ○ Sa chás go roghnaíonn mac léinn Gaeilge na hAlban IV, beidh tuiscint aige/aici ar bhunstruchtúr theanga Ghaeilge na hAlban. <u>Réamhriachtanas</u>: Gaeilge na hAlban I-III. 				
Roghnóidh an mac léinn ábhar taighde nach mór do bhall d'fhoireann na Roinne a cheadú roimh 01 Samhain 2010 – scrúdófar an Togra Taighde mar scrúdú tí ar an Máirt dheireanach den dara seimeastar, 29 Márta 2011. Bíonn comhairle agus treoir le fáil ó bhaill foirne ag gach mac léinn a thagann ag lorg treorach i dtaobh a chuid taighde i gcaitheamh an chúrsa.				
Torthaí na Foghlama				
Ar chríochnú an mhodúil seo beidh				
<ul style="list-style-type: none"> ○ Léargas ag an mac léinn ar na gnéithe éagsúla atá luaite in aidhmeanna an mhodúil seo ○ Forbairt ar chumas léitheoireachta agus anailíse an mhic léinn ○ Forbairt ar scileanna anailíse an mhic léinn ○ Ar chumas an mhic léinn togra taighde a dhéanamh go neamhspleách ○ Sa chás go roghnaíonn mac léinn Teanga na Sean-Ghaeilge IV, beidh méadú ar a b(h)uneolas ar ghramadach na Sean-Ghaeilge agus freisin ar litríocht phróis na Sean-Ghaeilge ○ Sa chás go roghnaíonn mac léinn Gaeilge na hAlban IV, beidh méadú ar a b(h)uneolas ar theanga agus litríocht Ghaeilge na hAlban. 				
Míreanna an Mhodúil				
(i) <i>An Nuafhilíocht sa Ghaeilge ó 1970 nó Teanga na Sean-Ghaeilge IV</i>				
(ii) <i>An Dírbheathaisnéis Ghaeilge nó Gaeilge na hAlban IV</i>				
(iii) <i>Togra Taighde</i>				
Téacsanna				
(i) <i>An Nuafhilíocht sa Ghaeilge ó 1970</i>				
Mac Donncha, Jackie <i>Gaineamh Séidte</i> (Cló Iar-Chonnachta, 2003)				
Ní Dhomhnaill, Nuala <i>Feis</i> (An Sagart, 1991)				
Ó Muirthile, Liam <i>Dialann Bóthair</i> (Gallery Books, 1992)				
<i>Teanga na Sean-Ghaeilge IV</i>				
McCone, Kim <i>A First Old Irish Grammar and Reader</i> (NUI, Maynooth, 2005)				
Strachan, John <i>Old Irish Paradigms and selections from the Old-Irish Glosses</i> (Royal Irish Academy, 1976)				

Sleachta as scoth na ndánta Sean- agus Meán-Ghaeilge

(ii) *An Dírbeathaisnéis Ghaeilge*

- Mac Grianna, Seosamh *Mo Bhealach Féin* (An Gúm, 1997)
Na gCopaleen, Myles *An Béal Bocht* (Mercier Press)
Ó Criomhthain, Tomás *An tOileánach* (Cló Talbóid, 2002)

Gaeilge na hAlban IV

Tabharfar amach liosta téacsanna ag tus an chúrsa.

(iii) *Togra Taighde nó Gaeilge na hAlban IV nó Sean-/Mean-Ghaeilge IV*

Cuirfear liosta téacsanna ar fáil de réir an chúrsa a roghnóidh an mac léinn.

Teanga na Gaeilge Clasaicí III

- Bergin, O. *Trí Biorghaoithe an Bháis – Séathrún Céitinn* (Institiúid AL BÁC, 1931; 1992)
Falconer, S. *Lorgaireacht an tSoidhigh Naomhtha* (Institiúid AL BÁC, 1953)
Mac Aingil, Aodh *Scáthán Shacramuinte na hAithridhe* (Institiúid AL BÁC, 1952)
Ó Maonaigh, C. *Smaointe Beatha Chríost* (Institiúid AL BÁC, 1944)
O’Rahilly, Cecile *Cath Finntrágha* (Institiúid AL BÁC, 1962)

Léitheoireacht Bhreise

(i) *An Nuafhilíocht sa Ghaeilge ó 1970*

- de Bric, Máire ‘An Slánú i bhfilíocht Nuala Ní Dhomhnaill’, *Irisleabhar Mhá Nuad 1993*, 168-186.
de Paor, Pádraig *Tionscnamh Filíochta Nuala Ní Dhomhnaill* (An Clóchomhar, 1997)
Denvir, Gearóid ‘Aidhe Í! Aidhe Ó! Mairimid Beo’, in *Litríocht agus Pobal* (Cló Iar-Chonnachta, 1997)
Mhac an tSaoi, Máire ‘Náisiún na mBailte Fearainn’, *Comhar*, Lúnasa 1984, 52.
Ní Thuile, Póilín ‘Filíocht Liam Uí Mhuirthile’, *Léachtaí Cholm Cille XVII*, 119-144.
Nic Dhiarmada, Bríona ‘Immram sa tSíce: Filíocht Nuala Ní Dhomhnaill agus proiséis an Indibhidithe’, *Oghma 5*.
Nic Eoin, Máirín *Trén bhFearann Breac* (Cois Life, 2005)
Ó Cearnaigh, Seán *Poetry Ireland*, Uimh 39 (Eagrán speisialta ar fhilíocht na Gaeilge)
Ó hAnluain, Eoghan ‘Nuafhilíocht na Gaeilge 1966-86’, *Léachtaí Cholm Cille XVII*, 7-24
Ó hAnluain, Eoghan *Leath na Spéire* (An Clóchomhar, 1992)
Ó Tuama, Seán ‘Nuala Ní Dhomhnaill: An Mháthair Ghrámhar agus an Mháthair Ghránna ina cuid filíochta’, *Léachtaí Cholm Cille XVII*, 95-116.
Ó Tuama, Seán *Coiscéim na hAoise Seo*, Réamhrá ix-xix
Sewell, Frank *Modern Irish Poetry: A New Alhambra* (OUP, 2000)

Teanga na Sean-Ghaeilge IV

- Quin, E. G. *Old-Irish Workbook* (Royal Irish Academy, 1975)
Ahlqvist, Anders *Téarmaí Gramadaí na Sean-Ghaeilge* (An Gúm, 1993)

Thurneysen, Rudolf	<i>A Grammar of Old Irish</i> (DIAS, 1975)
(i) <i>An Dírbeathaisnéis Ghaeilge</i>	
De Brún, Fiontán	<i>Seosamh Mac Grianna agus an Mhéin Rúin</i> (An Clóchomhar, 2002)
Mac Conghail, Muiris	‘ <i>Oileán Eile</i> ’—Físeán i Leabharlann Shéamais Uí Argadáin
Mac Congáil, Nollaig	<i>Rí-Éigeas na nGael – Léachtaí Cuimhneacháin ar Sheosamh Mac Grianna</i> (Coiscéim, 1994)
Mac Congáil, Nollaig	<i>Seosamh Mac Grianna/Iolann Fionn – Clár Saothair</i> (Coiscéim, 1990)
Ó Conaire, Breandán	<i>Tomás an Bhlascaoid</i> (Cló Iar-Chonnachta, 1992)
Ó Conaire, Breandán	<i>Myles na Gaeilge</i> (An Clóchomhar, 1986)
Ó Muircheartaigh, A.	<i>Oidhreacht an Bhlascaoid</i> (Coiscéim, 1989)
Ó Muirí, Pól	<i>A Flight from Shadow: the Life and Work of Seosamh Mac Grianna</i> (Lagan Press, 1999)
Mac Congáil, Nollaig agus Uí Nía, Gearóidín	A Bibliography of Modern Gaelic Literature in Translation http://10.115.12.129/bibltran/
<u>Gaeilge na hAlban IV</u>	
Tabharfar amach liosta léitheoireachta ag tús an chúrsa.	
(ii) <i>Togra Taighde (5000 focal)</i>	
Roghnóidh an mac léinn ábhar taighde nach mór do bhall d’fhoireann na Roinne a cheadú roimh 01 Samhain 2010 – scrúdófar an Togra Taighde mar scrúdú tí ar an Máirt dheireanach den dara seimeastar 29 Márta 2011. Bíonn comhairle agus treoir le fáil ó bhail foirne ag gach mac léinn a thagann ag lorg treorach i dtaobh a chuid taighde i gcaitheamh an chúrsa.	
<u>Teanga na Gaeilge Clasaicí III</u>	
Bergin, Osborn	<i>Irish Bardic Poetry</i> (Institiúid AL BÁC, 1970)
Carney, James	<i>Topographical Poems by Seaán Mór Ó Dubhagáin and Giolla-na-Naomh Ó hUidhrín</i> (Institiúid AL BÁC, 1943)
Knott, Eleanor	‘An Irish Seventeenth-Century Translation of the Rule of St. Clare’, <i>Ériu</i> XV (1948)
McManus, Damien	‘Teanga an Dána agus Teanga an Phróis’, <i>Léachtaí Cholm Cille XXIV</i> (1994), 114-35
McManus, Damien	An Nua-Ghaeilge Chlásaiceach’, <i>Stair na Gaeilge</i> (eag. K. McCone et al., 1994), 335-446
O’Rahilly, T.F.	<i>Desiderius</i> (Institiúid AL BÁC, 1955)
Walsh, Paul	<i>Gleanings from Irish Manuscripts</i> (Three Candles, 1933)
Modh Seachadta	Léachtaí
Seimeastar	1
Teanga an Ranga	Gaeilge

Modhanna Measúnachta	(i) An Nuafhilíocht sa Ghaeilge ó 1970: Aiste & Scrúdú Tí Teanga na Sean-Ghaeilge IV: Scrúdú Tí (i) An Dirbheathaisnéis Ghaeilge: Scrúdú Gaeilge na hAlban IV: Scrúdú Tí (iii) Togra Taighde: Scrúdú Tí Teanga na Gaeilge Clasaicí III: Scrúdú Tí
Iomlán na Marcanna	300

Teideal LITRÍOCHT NA GAEILGE I				Cód NG 366
Bliain	Uaireanta sa tseachtain	Iomlán Uaireanta	Marcanna	ECTS
3/4BA	3	36	300	5
Comhordaitheoir an Mhodúil An Dr. Graham Isaac				
Aidhmeanna an Mhodúil				
Tuiscint a thabhairt don mhac léinn ar:				
<ul style="list-style-type: none"> ○ Fás agus forbairt an úrscéil Ghaeilge sa 20^ú haois ○ Saothar údar ar leith a shaothraigh an t-úrscéal in imeacht an 20^ú haois ○ An comhthéacs liteartha agus cultúrtha inar cumadh an t-úrscéal ○ Téamaí éagsúla a saothraíodh go leanúnach i nualitríocht na Gaeilge sa 20^ú haois ○ Filíocht Liriciúil na Sean- agus na Meán-Ghaeilge, an traidisiún liteartha sa tréimhse 600-1200 (i.e. Sean- agus Meán-Ghaeilge), trí dhírú isteach ar fhilíocht na tréimhse sin ○ Sa chás go roghnaíonn mac léinn Teanga na Sean-Ghaeilge III, beidh tuiscint aige/aici ar bhunstruchtúr theanga na Sean-Ghaeilge agus beidh ar a chumas/cumas sleachta filíochta Sean-Ghaeilge a léamh. <u>Réamhriachtanas</u>: Teanga na Sean-Ghaeilge I agus II. ○ Sa chás go roghnaíonn mac léinn Gaeilge na hAlban III, beidh tuiscint aige/aici ar bhunstruchtúr theanga Ghaeilge na hAlban. <u>Réamhriachtanas</u>: Gaeilge na hAlban I-II. 				
Torthaí na Foghlama				
Ar chríochnú an mhodúil seo beidh				
<ul style="list-style-type: none"> ○ Léargas ag an mac léinn ar na gnéithe éagsúla atá luaite in aidhmeanna an mhodúil seo ○ Forbairt ar chumas léitheoireachta agus anailíse an mhic léinn ○ Forbairt ar scileanna anailíse an mhic léinn ○ Ar chumas an mhic léinn aiste chritice a scríobh ar chúrsaí liteartha ○ Sa chás go roghnaíonn mac léinn Teanga na Sean-Ghaeilge III, beidh méadú ar a b(h)uneolas ar ghramadach na Sean-Ghaeilge agus freisin ar litríocht fhileata na Sean-Ghaeilge ○ Sa chás go roghnaíonn mac léinn Gaeilge na hAlban III, beidh méadú ar a b(h)uneolas ar theanga agus litríocht Ghaeilge na hAlban ○ Sa chás go roghnaíonn mac léinn Filíocht Liriciúil na Sean- agus na Meán-Ghaeilge, beidh léargas aige/aici ar an traidisiún liteartha sa tréimhse 600-1200. ○ Sa chás go roghnaíonn mac léinn Gaeilge na hAlban III, beidh méadú ar a b(h)uneolas ar theanga agus litríocht Ghaeilge na hAlban. 				
Míreanna an Mhodúil				
(iv) <i>An tÚrscéal sa Ghaeilge nó Teanga na Sean-Ghaeilge III</i>				
(v) <i>Téamaí i Nualitríocht na Gaeilge II nó Gaeilge na hAlban III</i>				
Múinfear ceann amháin de na cúrsaí seo a leanas:				
An Scríbhneoir agus an Chathair 2009/2010				
Litríocht na Fantaisíochta				
Litríocht na Turasóireachta				
An Reiligiún sa Nualitríocht				
An Deoraíocht sa Litríocht				
(vi) <i>Filíocht Liriciúil na Sean- agus na Meán-Ghaeilge</i>				
Téacsanna				
(iv) <i>An tÚrscéal sa Ghaeilge</i>				
Ó Siadhail, Pádraig		<i>Éagnairc</i> (Cló Iar-Chonnachta, 1994)		
Ó Tuairisc, Eoghan		<i>L'Attaque</i> (Mercier Press 1998)		

Teanga na Sean-Ghaeilge III

Strachan, John	<i>Old Irish Paradigms and selections from the Old-Irish Glosses</i> (Royal Irish Academy, 1976)
McCone, Kim	<i>A First Old Irish Grammar and Reader</i> (NUI, Maynooth, 2005)

Sleachta as scoth na ndánta Sean- agus Meán-Ghaeilge

(v) *Téamaí i Nualitríocht na Gaeilge I: An Scríbhneoir agus an Chathair*

Jenkinson, Bidy	‘Mise, Subhó agus Macó’
Mac Amhlaigh, Dónal	<i>Deoraithe</i> (An Clóchomhar, 1986)
Ó Direáin, Máirtín	‘Ár Ré Dhearóil’
Ó Muirí, Daithí	<i>Cogaí</i> (Cló Iar-Chonnachta, 2002)
Ó Sé, Maidhc Dainín	<i>Greenhorn</i> (Coiscéim, 1997)
Ó Tuairisc, Eoghan	‘Aifreann na Marbh’
Ó Cadhain, Máirtín	‘An Eochair’
Ó Searcaigh, Cathal	<i>An Bealach ’na Bhaile</i> (Cló Iar-Chonnachta, 2000)

Gaeilge na hAlban III

Tabharfar amach liosta léitheoireachta ag tús an chúrsa.

(vi) *Filíocht Liriciúil na Sean- agus na Meán-Ghaeilge*

Gerard Murphy	<i>Early Irish Lyrics</i> (Four Courts, 1998)
Tomás Ó Floinn	<i>Athbheo</i> (Cló Morann, 1955)
Ó Conghaile/Ó Ríordáin	<i>Rí na nUile</i> (Sáirséal agus Dill, 1967)

Tabharfar cóipeanna de dhánta ar leithligh amach ag na léachtaí.

Léitheoireacht Bhreise

(i) *An tÚrscéal sa Ghaeilge*

Bourke, Angela	‘Legless in London; Pádraic Ó Conaire and Éamon a Búrc’, <i>Éire-Ireland</i> , Vol. 38, Nos. 3&4 (Fómhar/Geimhreadh 2003), 54-68.
Delap, Breandán	<i>Úrscéalta stairiúla na Gaeilge</i> (An Clóchomhar, 1993)
Mac an Iomaire, Liam	<i>Breandán Ó hEithir: Iomramh Aonair</i> (Cló Iar-Chonnachta, 200), Caibidil 14, ‘Lig sinn i gcathú i nGaillimh’, 387-422.
Mac Craith, Mícheál	‘Deoraíocht agus The Elephant Man’, <i>Macalla</i> (1982), 1-7.
Mac Craith, Mícheál	‘L’Attaque: úrscéal faoi stiúir’, <i>Macalla</i> 1985, 15 –36.
Ní Thuile, Póilín	‘L’attaque: scrúdú ar a phríomhcharachtar’, <i>Irisleabhar Mhá Nuad</i> , 1984, 63-104.
Nic Eoin, Máirín	<i>Eoghan Ó Tuairisc; beatha agus saothar</i> (An Clóchomhar, 1988).
Nic Eoin, Máirín	<i>Trén bhfearann breac: an díláithriú cultúir agus nualitríocht na Gaeilge</i> (Cois Life, 2005), 124-131.
Nic Mhathúna, Colette	‘Lig sinn i gcathú’, <i>Léachtaí Cholm Cille X: Le fiche bliain</i> , 1979, 21-33.
Ó Broin, Tomás	<i>Saoirse anama Uí Chonaire</i> (Officina Typographica 1984).
Ó Fiannachta, Pádraig	<i>An tÚrscéal sa Ghaeilge</i> , Léachtaí Cholm Cille XXI (An Sagart, 1991)
O’Leary, Philip	<i>Prose literature of the Gaelic Revival 1892-1921: ideology and innovation</i> (Penn State Press, 1994), 421-6.

Riggs, Pádraigín	<i>Pádraic Ó Conaire-Deoráí</i> (An Clóchomhar, 1994)
Titley, Alan	<i>An tÚrscéal Gaeilge</i> (An Clóchomhar, 1994)
<u>Teanga na Sean-Ghaeilge III</u>	
Quin, E. G.	<i>Old-Irish Workbook</i> (Royal Irish Academy, 1975)
Ahlqvist, Anders	<i>Téarmaí Gramadaí na Sean-Ghaeilge</i> (An Gúm, 1993)
Thurneysen, Rudolf	<i>A Grammar of Old Irish</i> (DIAS, 1975)
(ii) <i>Téarmaí i Nualitríocht na Gaeilge II</i>	
Ní Dhonnchadha, A.	<i>An Gearrscéal sa Ghaeilge</i> (An Clóchomhar 1981) — <i>Idir Dhúchas agus Dualgas</i> (An Clóchomhar, 2002)
Ó hAnluain, Eoghan	‘Baile Átha Cliath i Nualitríocht na Gaeilge’, <i>Scríobh</i> 4, 25-46
O’Leary, Philip	<i>Ideology and Innovation: The prose literature of the Gaelic Revival</i> (Penn State Press, 1994) — <i>Gaelic Prose in the Irish Free State, 1922—1939</i> (Penn State Press, 2004)
Ó Tuama, Seán	<i>Cúirt, Tuath agus Bruachbhaile</i> (Cork University Press, 1990)
Titley, Alan	<i>An tÚrscéal Gaeilge</i> (An Clóchomhar, 1994)
(iii) <i>Filíocht Liriciúil na Sean- agus na Meán-Ghaeilge</i>	
Carney, James	‘Two poems from Acallam na Senórach’, in J. Carney and D. Greene (eag.), <i>Celtic Studies: Essays in Memory of Angus Matheson</i> (Londain, 1968), 22-32.
Martin, B.K.	‘The lament of the Old Woman of Beare: a critical evaluation’, <i>Medium Aevum</i> 38/3 (1969), 245-61.
Ó Broin, Pádraig	<i>Early lyric poetry</i> (Reprinted from <i>The American Scholar</i> Imleabhar 31, Uimhir 1, Geimhreadh 1961-2)
Ó Coileáin, Seán	‘The setting of <i>Géisid cúan</i> ’, in John Carey, Máire Herbert & Kevin Murray (eag.), <i>Cín Chille Cúile. Texts, Saints and Places. Essays in Honour of Pádraig Ó Riain</i> (Aberystwyth, 2004), 234-48.
Ó Corráin, Donnchadh	‘Early Irish hermit poetry?’ in <i>Sages, saints and storytellers. Celtic Studies in honour of Professor James Carney</i> , Eag., Donnchadh Ó Corráin, Liam Breatnach agus Kim McCone (An Sagart, 1989), 251-67.
Quin, Ernest Gordon	‘The Early Irish poem <i>Ísucán</i> ’, <i>Cambridge Medieval Celtic Studies</i> Uimh. 1 (Samhradh 1981), 39-52.
Tymoczko, Maria	‘“Cétamon”: vision in early Irish seasonal poetry’, <i>Éire-Ireland</i> 18 (1983), 17-39.
Williams/Ní Mhuiríosa	<i>Traidisiún Liteartha na nGael</i> (An Clóchomhar, 1979) Caibidil 2, ‘An File’ (Lgh. 19-49).
Molfar sleachta agus altanna eile fós ag na léachtaí.	
Modh Seachadta	Léachtaí
Seimeastar	1

Teanga an Ranga	Gaeilge
Modhanna Measúnachta	(i) An tÚrscéal sa Ghaeilge: Scrúdú Teanga na Sean-Ghaeilge III: Scrúdú Tí (ii) Téamaí i Nualitríocht na Gaeilge II: Aiste Gaeilge na hAlban III: Scrúdú Tí (iii) Filíocht Liriciúil na Sean- agus na Meán-Ghaeilge: Scrúdú
Iomlán na Marcanna	300

Teideal TEANGA NA NUA-GHAEILGE IV				Cód NG 325
Bliain	Uaireanta sa tseachtain	Iomlán Uaireanta	Marcanna	ECTS
3/4BA	2	24	300	5
Comhordaitheoir an Mhodúil An Dr. Graham Isaac				
Aidhmeanna an Mhodúil Is é aidhm an mhodúil seo: <ul style="list-style-type: none"> ○ a chur ar chumas an mhic léinn an Ghaeilge a scríobh agus a labhairt ar ardchaighdeán ○ eolas a thabhairt don mhac léinn ar ghramadach agus ar cheartúsáid na Gaeilge ○ scileanna scríbhneoireachta an mhic léinn a fheabhsú ○ scileanna cumarsáide an mhic léinn a fheabhsú ○ scileanna cur i láthair an mhic léinn a fheabhsú 				
Torthaí na Foghlama Ar chríochnú an mhodúil seo beidh <ul style="list-style-type: none"> ○ forbairt ar scileanna scríbhneoireachta agus labhartha an mhic léinn ○ Forbairt ar chumas léitheoireachta agus anailíse an mhic léinn ○ Ar chumas an mhic léinn aiste a scríobh ar ghnáthchúrsaí reatha an lae 				
Míreanna an Mhodúil <ul style="list-style-type: none"> ○ 24 rang teagaisc a dhíreoidh ar cheart na Gaeilge 				
Téacsanna Nótaí agus ábhar léitheoireachta a ullmhaíodh do na ranganna teagaisc agus atá le fáil ó Rúnaí Roinn na Gaeilge.				
Léitheoireacht bhreise				
<u>Leabhair ghramadaí</u>				
Mac Congáil, Nollaig			<i>Leabhar Gramadaí Gaeilge</i> (Cló Iar-Chonnachta 2002)	
Mac Murchaidh, Ciarán			<i>Cruinnscriobh na Gaeilge</i> (Cois Life 2006)	
Ní Mhaonaigh, S. & Mac Lochlainn, A.			<i>Speaking Irish/An Ghaeilge Bheo.</i> (New York: McGraw Hill 2008) (leabhar & DVD)	
Ó Dónaill, Éamonn			<i>Teach Yourself Irish Grammar</i> (Hodder 2005)	
Ó Murchú, D./Ó Murchú, P.			<i>Briathra na Gaeilge</i> (Folens)	
Rialtas na hÉireann			<i>Gramadach na Gaeilge agus Litríú na Gaeilge: An Caighdeán Oifigiúil</i> (Oifig an tSoláthair)	
<u>Foclóirí</u>				
An Roinn Oideachais de Bhaldraithe, T. (eag.)			<i>An Foclóir Beag</i> (Oifig an tSoláthair 1991)	
Grundy V. Ó Cróinín, B			<i>English-Irish Dictionary</i> (Oifig an tSoláthair 1959)	
Mac Mathúna, S., et al.,			<i>The Pocket Oxford Irish Dictionary</i> (OUP 2000)	
Ó Baoill, D.P. (eag.)			<i>Pocket Irish Dictionary</i> (Harper Collins 1997)	
Ó Dónaill, N. (eag.)			<i>An Foclóir Póca</i> (An Gúm 1986)	
			<i>Foclóir Gaeilge-Béarla</i> (Oifig an tSoláthair 1977)	
<u>Áiseanna leictreonacha</u>				
<ul style="list-style-type: none"> • Is féidir ceachtanna gramadaí a dhéanamh ar an suíomh www.beo.ie • Tá téarmaíocht uile na Gaeilge ar fáil ag www.acmhainn.ie chomh maith le heolas faoi shuímh eile faoi theanga na Gaeilge • Tá GLÉACHT (leagan leictreonach d'fhoclóir Uí Dhónaill) ar fáil ar na ríomhairí sa Ríomharlann in Áras na Gaeilge. 				

Modh Seachadta	Dhá rang teagaisc in aghaidh na seachtaine sa chéad seimeastar ag gach mac léinn. Beidh 10-15 mac léinn sa rang. Beidh ceacht amháin scríofa ar a laghad (i.e. aiste, aistriúchán srl.) le déanamh in aghaidh na seachtaine.
Seimeastar	2
Teanga an Ranga	Gaeilge
Modhanna Measúnachta	Scrúdú scríofa ag deireadh an tseimeastair. Bronntar 33.3% de mharcanna na teanga as obair leanúnach scríofa sna ranganna teagaisc a bheith déanta go rialta sásúil. Beidh ar gach mac léinn scrúdú cainte a dhéanamh mar chuid den mhodúl seo. Ní mór na scrúdaitheoirí a shásamh i gcumas sa teanga chun pas a bhaint amach sa scrúdú cinn bhliana
Iomlán na Marcanna	300

Teideal LITRÍOCHT NA GAEILGE 1200-1900 II				Cód NG 363
Bliain	Uaireanta sa tseachtain	Iomlán Uaireanta	Marcanna	ECTS
3/4BA	3	36	300	5
Comhordaitheoir an Mhodúil An Dr. Graham Isaac				
Aidhmeanna an Mhodúil:				
<ul style="list-style-type: none"> ○ Samplaí de shaothar na bhfilí Gaeilge sa tréimhse 1600-1775 a chur os comhair an mhic léinn mar léiriú ar scéal na hÉireann agus ar shaol a muintire le linn na tréimhse céanna. ○ Spléachadh a thabhairt don mhac léinn ar sciar beag de shaibhreas an phróis sa Ghaeilge ó dheireadh Ré na Meán-Ghaeilge anuas go dtí an 18ú haois. ○ Blaiseadh a thabhairt don mhac léinn ar roinnt de na dánta is taitneamhaí atá le fáil sna duanairí a réitíodh do Shomhairle Mac Domhnaill san Ísiltír Spáinneach. 				
Torthaí na Foghlama				
Ar chríochnú an mhodúil seo beidh				
<ul style="list-style-type: none"> ○ Léargas ag an mac léinn ar shaothrú na filíochta Gaeilge san aois ina dtáinig deireadh leis an seanchóras Gaelach, eolas aige/aici ar chuid de shaothar na bhfilí ba thábhachtaí san aois chorrathach sin, agus tuiscint ar na cúinsí sochpholaitíochta ina raibh na filí ag obair. ○ Léargas ag an mac léinn ar iomadúlacht an ábhair atá le fáil i bprós na Nua-Ghaeilge ó 1200 i leith agus ar an teagmháil a bhí ag Éirinn sa Mheánaois dhéanach le cultúir agus le teangacha eile, sa Bhreatain agus ar Mhór-Roinn na hEorpa, agus an chaoi ar cuireadh ábhar as na cultúir agus na teangacha sin ar fáil trí mheán aistriúcháin. ○ Léargas ag an mac léinn ar ghníomhréim Shomhairle Mhic Dhomhnaill, ar thábhacht agus ar fhorás na Fiannaíochta mar ábhar siamsaíochta d'uaisle Gael in Éirinn agus i gcéin, agus ar an tionchar a bhí ag eachtraí tubaisteacha bhlianta tosaigh an 17ú haois. 				
Míreanna an Mhodúil				
(i) Filíocht 17ú-19ú hAois II – 1600-1700				
(ii) Prós na Gaeilge 1200-1800				
(iii) An Ghaeilge san Eoraip ó 1600 II				
Téacsanna				
(1) <i>Filíocht 17ú-19ú hAois II – 1600-1700</i>				
de Brún et al., <i>Nua-Dhuanaire I</i> (Institiúid Ardléinn 1971)				
Ó Murchú, Liam P. <i>Cúirt an Mheon-Oíche</i> (1982)				
S Ó Tuama & T Kinsella <i>An Duanaire 1600-1900</i> (Foras na Gaeilge, 1981)				
Ó Tuama, Seán <i>Caoineadh Airt Uí Laoghaire</i> (An Clóchomhar, 1961)				
(ii) <i>Prós na Gaeilge 1200-1800</i>				
Bergin, Osborn <i>Sgéalaigheacht Chéitinn: Stories from Keating's History of Ireland</i> (Acadamh Ríoga na hÉireann, 1930)				
de Bhaldráithe, Tomás 'Pairlimint Chloinne Tomás', <i>Scríobh</i> [eag. Seán Ó Mórdha] 1 (1974), 143-60; 2 (1975), 141-62; 3 (1978), 185-202				
Mac Giolla Chomhaill, A. <i>Díolaim Próis, 1450-1850</i> (FNT, 1971)				
Ó Doibhlin, Breandán <i>Manuail de Litríocht na Gaeilge I, II, III, IV & V</i> (Coiscéim, 2003, 2006, 2007, 2009)				
(iii) <i>An Ghaeilge san Eoraip ó 1600 II</i>				
Mac Néill/Murphy <i>Duanaire Finn, I</i> (Cumann na Scríbhneann nGaedhilge, 1908), II (1933)				
Dáilfear pacáistí ranga ag tús an tseimeastair chomh maith.				
Léitheoireacht bhreise				

(1) *Filíocht 17ú-19ú hAois II – 1600-1700*

- Binéid, Dara *Searc na Suadh: Gnéithe de Fhilíocht Dháibhí Uí Bhruadair* (An Clóchomhar, 2003)
- Caball, Marc *Poets and Politics: Reaction and Continuity in Irish Poetry, 1558-1625* (Field Day, 1998)
- MacErlean, J. *Duanaire Dháibhidh Uí Bhruadair: The Poems of David Ó Bruadair, I, II, III* (Cumann na Scríbeann nGaedhilge, 1910, 1913, 1917)
- Ní Cheallacháin, Máire *Filíocht Phádraigín Haicéad* (An Clóchomhar, 1962)
- Ní Mhurchú/Breathnach *Beathaisnéis 1560-1781* (An Clóchomhar, 2001)
- O’Rahilly, Cecile *Five Seventeenth-Century Political Poems* (Institiúid Ardléinn BÁC, 1952)

- O’Riordan, Michelle *The Gaelic Mind and the Collapse of the Gaelic World* (Cork University Press, 1990)
- Riggs, Pádraigín *Dáibhí Ó Bruadair: His Historical and Literary Context* (Cumann na Scríbeann nGaedhilge, 2001)
- Ua Duinnín, Pádraig *Dánta Phiarais Feiritéir* (Connradh na Gaedhilge 1903; athchló Aubane Historical Society, 1999)
- Williams/Ní Mhuiríosa *Traidisiún Liteartha na nGael* (An Clóchomhar, 1979), 201-232

(ii) *Prós na Gaeilge 1200-1800*

- Flower, Robin *The Irish Tradition* (1947)
- McCaughey, Terence *Dr Bedell and Mr King: The Making of the Irish Bible* (2001)
- Mac Conmara, Máirtín *An Léann Eaglasta in Éirinn 1200-1900* (1988)
- Ní Mhurchú/Breathnach *Beathaisnéis 1560-1781* (An Clóchomhar 2001)
- Ní Shé, Nessa *Tóraíocht Dhiarmada agus Ghráinne* (1971)
- Ó Cléirigh, Tomás *Aodh Mac Aingil agus an Scoil Nua-Ghaeilge i Lobháin* (1985)
- Ó Cuív, Brian (eag.) *Seven Centuries of Irish Learning 1000-1700* (1961, 1971)
- Ó Háinle, Cathal ‘An t-úrsceál nár tháinig.’ In *An tOchtú hAois Déag: Léachtaí Cholm Cille* (1975), 5-29
- Ó Muraíle, Nollaig *The Celebrated Antiquary: Dubhaltach Mac Fhirbhisigh, c 1600-1671 – His Lineage, Life and Learning* (1996; 2002)
— *Mícheál Ó Cléirigh, His Associates and St Anthony’s College, Louvain* (2008)
- Ó Riain, Pádraig (eag.) *Beatha Aodha Ruaidh: The Life of Red Hugh O’Donnell – Historical and Literary Contexts* (Cumann na Scríbeann nGaedhilge, 2002)
— *Geoffrey Keating’s Foras Feasa ar Éirinn: Reassessments* (2008)
- Williams/Ní Mhuiríosa *Traidisiún Liteartha na nGael* (An Clóchomhar, 1979), 101-46

(iii) *An Ghaeilge san Eoraip ó 1600 II*

- Carey, John (eag.) *Duanaire Finn: Reassessments* (Cumann na Scríbeann nGaedhilge, 2003)
- Cunningham/Gillespie *Stories from Gaelic Ireland: Microhistories from the Sixteenth-Century Irish Annals* (Four Courts, 2003)
- Ó Buachalla, Breandán ‘Annála Ríoghachta Éireann is Foras Feasa ar Éirinn: an comhthéacs comhaimseartha.’ *Studia Hibernica* 22-23 (1982-

	3), 59-105
Ó Dúshláine, Tadhg	<i>An Eoraip agus Litríocht na Gaeilge 1600-1650</i> (An Clóchomhar, 1987)
Ó hUiginn, Ruairí	‘Duanaire Finn.’ <i>An Fhiannaíocht</i> (eag. P. Ó Fiannachta), <i>Léachtaí Cholm Cille XXV</i> (Maigh Nuad, 1995)
Ó Maonaigh, Cainneach	‘Scríbhneoirí Gaeilge an seachtú haois déag.’ <i>Studia Hibernica</i> 2 (1962), 182-208
Williams/Ní Mhuiríosa	<i>Traidisiún Liteartha na nGael</i> (An Clóchomhar, 1979), 233-50
Modh Seachadta	Léachtaí
Seimeastar	2
Teanga an Ranga	Gaeilge
Modhanna Measúnachta	(i) Filíocht 17 ^ú -19 ^ú hAois II - Scrúdú (ii) Prós na Gaeilge 1200-1800 - Scrúdú (iii) An Ghaeilge san Eoraip ó 1600 II - Aiste
Iomlán na Marcanna	300

Bliain	Uaireanta sa tseachtain	Iomlán Uaireanta	Marcanna	ECTS
3/4BA	3	36	300	5
Comhordaitheoir an Mhodúil An Dr. Graham Isaac				
<u>Aidhmeanna an Mhodúil</u> Tuiscint a thabhairt don mhac léinn ar: <ul style="list-style-type: none"> o Cineál an fhinscéil o Fianaise an bhéaloidis ar an aos sí o Béaloideas faoi neachanna osnádurtha eile o Feidhmeanna fhinscéalta faoin osnádúr o Sochtheangeolaíocht na Gaeilge, stair agus todhchaí na pleanála teanga in Éirinn o Cás na Gaeltachta agus polasaí náisiúnta Gaeilge o Na hathruithe atá ag teacht ar an nGaeilge féin i gcomhthéacs an domhandaithe o Stair agus ról na Gaeilge ar 2RN ó am a bhunaithe i 1926 agus ó shin i leith mar Raidió Éireann o Saolú Raidió na Gaeltachta i 1972 agus a thábhacht ó shin i leith o Ceist na Gaeilge ar RTÉ agus bunú TnaG i 1996 (TG4 ó 1999 ar aghaidh) o Éabhlóid agus stair na n-irisí Gaeilge agus na nuachtán Gaeilge, ag díriú ar na cinn reatha is tábhachtaí 				
Torthaí na Foghlama Ar chríochnú an mhodúil seo beidh tuiscint ag an mac léinn ar: <ul style="list-style-type: none"> o Ábhar agus foirm na bhfinscéalta faoin osnádúr o Ról na bhfinscéalta i saol an phobail o Gnéithe den aigne thraidisiúnta i leith an osnádúir o Leanúnachas cultúrtha o Stair na pleanála teanga in Éirinn le céad bliain anuas o Stair agus ról na meán cumarsáide Gaeilge, idir chraolta agus chlóite o Tábhacht na meán cumarsáide do mhionteanga i gcomhthéacs an domhandaithe cultúir o Staid reatha na Gaeilge, sa Ghaeltacht agus go náisiúnta, ó thaobh polasaí agus pleanála teanga. 				
Míreanna an Mhodúil <ul style="list-style-type: none"> (i) <i>An Béaloideas I</i> (ii) <i>An tSochtheangeolaíocht I</i> (iii) <i>An Ghaeilge sna Meáin Chumarsáide</i> 				
Téacsanna <ul style="list-style-type: none"> (i) <i>An Béaloideas</i> Tangherlini, T. R. ‘ ‘It Happened Not Too Far From Here’’: A Survey of Legend Theory and Characterization’, <i>Western Folklore</i> 49 (1990), 371-90. Christiansen, R. Th. ‘Some Notes on the Fairies and the Fairy Faith’, <i>Béaloideas</i> 39-41 (1971-3), 95-111. Lysaght, Patricia <i>The Banshee. The Irish supernatural death-messenger</i> (Baile Átha Cliath, 1986) Mac Philib, S. ‘The Changeling (ML 5058). Irish versions of a migratory legend in their international context.’ <i>The Fairy Hill Is On Fire!</i> = <i>Béaloideas</i> 59 (1991), 121-32. Ó Giolláin, Diarmaid ‘The <i>Leipreachán</i> and Fairies ... A comparative study’, <i>Béaloideas</i> 52 (1984), 75-150. Ó Héalaí, Pádraig ‘Gnéithe de bhéaloidis an Linbh ar an mBlascaod’, <i>Léachtaí</i> 				

(ii) *An tSochtheangeolaíocht II*

Acht na dTeangacha Oifigiúla (uimhir 32 de 2003). Ar fáil ag:

<http://acts.oireachtas.ie/ga.act.2003.0032.1.html>

Ó Laighin, P.B.

Acht na Gaeilge: Acht ar Strae? (Coiscéim, 2004)

Ó Máille, T.

Stádas na Gaeilge: Dearcadh Dlíthiúil/The Status of Irish: A Legal Perspective (Bord na Gaeilge, 1990)

Ó Tuathail, S.

Gaeilge agus Bunreacht (Coiscéim, 2002)

Walsh., J.

'An overcoat around an invisible man? Language legislation and language revitalisation in Ireland and Scotland'. *Language Policy* (2008), 7, 21-46.

(iii) *An Ghaeilge sna Meáin Chumarsáide*

de Grás, Máire

Comhar: Innéacs 50 Bliain (Comhar Teo, 1992)

Delap, B.

Ar an Taifead: Fís, Fuaim, Focal (Cois Life, 2007)

Kirk/Ó Baoill (eag.)

Towards our Goals in Broadcasting, the Press, the Performing Arts and the Economy: Minority Languages in Northern Ireland, the Republic of Ireland, and Scotland (Cló Ollscoil na Banríona, 2003)

Mac Peaircín, L.

Feasta: Innéacs 1948-2000 (Clódhanna Teo 2003)

Nic Phóidín, C.

Fáinne an Lae agus an Athbheochan (1898-1900) (Cois Life, 1998)

Ó Ciosáin, É.

An t-Éireannach 1934-1937 (An Clóchomhar 1993)

O'Connell, E., Walsh, J. &

Denvir, G. (eag.)

TG4 @ 10: Deich mBliana de TG4. (Indreabhán: Cló Iar-Chonnachta 2008)

Ó Glaisne, R.

Raidió na Gaeltachta (Cló Chois Fharraige, 1982)

Ó hUiginn, R. (eag.)

Iriseoireacht na Gaeilge: Léachtaí Cholm Cille XXVIII (An Sagart, 1998)

Uí Chollatáin, R.

An Claidheamh Soluis 1899-1932 (Cois Life, 2004)

Watson, I.

Broadcasting in Irish: minority language, radio, television and identity (Four Courts Press, 2003)

Léitheoireacht Bhreise

(i) *An Béaloideas*

Bourke, Angela

The Burning of Brigid Cleary. A true story (London 1999)

Breathnach, Deasún

Chugat an Púca (Baile Átha Cliath 1993)

Briggs, Katherine

The Vanishing People. A Study of Traditional Fairy Beliefs (London 1978)

Lady Gregory

Visions & Beliefs in the West of Ireland (Gerrads Cross, Bucks. 1970 [1920]), caib. 1, 4, 6-8.

Ó Héalaí, Pádraig

'The Priest in Irish Fairy Legends', in L. Petzholdt, *Folk Narrative and World View*, I-II (Frankfort am Main 1996) 609-21.

Ó hEochaidh, Séamus

Síscéalta ó Thír Chonaill. Fairy Legends from Donegal (Baile Átha Cliath, 1977)

(ii) *An tSochtheangeolaíocht II*

Nic Shuibhne, N.

'Eighty Years a' Growing: The Official Languages (Equality) Bill 2002', *Irish Law Times*, (2002) vol. 20:13, 198-203.

Ó hIfearnáin, T. Ó Riagáin, Pádraig Tovey, Hilary <i>et. al.</i>	<i>Beartas Teanga</i> (Coiscéim, 2006) <i>Language policy and social reproduction: Ireland, 1893-1993</i> (Clarendon Press & Oxford University Press, 1997) <i>Cad Chuige an Ghaeilge?: Teanga agus Féiniúlacht in Éirinn ár Linne/Why Irish? Irish Identity and the Irish Language</i> (Bord na Gaeilge, 1989)
(iii) <i>An Ghaeilge sna Meáin Chumarsáide</i> Hourigan, N. Ó Muraíle/Mac Murchaidh	<i>Escaping the global village: media, language & protest</i> (Lexington Books, 2003) <i>Irisleabhar Mhá Nuad</i> 2000
Modh Seachadta	Léachtaí
Seimeastar	2
Teanga an Ranga	Gaeilge
Modhanna Measúnachta	(i) An Béaloideas: Scrúdú (ii) An tSochtheangeolaíocht II: Aiste (iii) An Ghaeilge sna Meáin Chumarsáide: Scrúdú Tí
Iomlán na Marcanna	300

OÉ Gaillimh
NUI Galway

Roinn na Gaeilge
Foirm Chláraithe Aiste

Ainm: _____

Uimhir Mhic Léinn: _____

Rang: _____

Ábhar eile: _____

Seoladh R-phoist: _____

Guthán Póca: _____

Cúrsa agus Cód: _____

Léachtóir an Chúrsa: _____

Spriodháta: _____

Teideal na hAiste: _____

_____ **Líon focal:** _____

Dearbhú

Dearbhaím leis seo gur liom féin, agus liom féin amháin, an saothar seo, go bhfuil admháil chuí déanta agam ar aon fhoinsí ar bhain mé úsáid astu, agus nach bhfuil aon bhradaíl déanta agam ar shaothar aon duine eile.

Síniú an mhic léinn: _____

Dáta: _____

Is cáipéis thábhachtach í seo. Ní foláir í a sheoladh isteach i dteannta gach aiste.

Ní ghlacfar le haiste ar bith tar éis na sprice gan dul i gcomhairle leis an gCeann Roinne agus teastas dochtúra a sholáthar.

Treoirlínte maidir le Scríobh Aistí

Iarrtar ar mhic léinn na treoirlínte seo a leanas a leanacht agus aistí á scríobh acu:

- Ní foláir an leathanach clúdaigh atá leis an bhfoirm seo, agus é comhlánaithe go cuí, a úsáid le gach aiste. Cuid bhunúsach den aiste an leathanach seo agus ní ghlacfar le haiste ar bith dá uireasa.
- Ní foláir gach aiste a fhágáil in oifig Roinn na Gaeilge faoin spriocdháta. Is í an aiste chlóschríofa an leagan oifigiúil den aiste. Ceadáítear leagan leictreonach den aiste a sheoladh chuig Rúnaí Roinn na Gaeilge fiona.depaor@oegaillimh.ie mar chúltaca amháin. **Bí cinnte go gcuirfear stampa ar d'aiste in Oifig Roinn na Gaeilge agus bí cinnte freisin go dtugtar admháil stampáilte duit ar an aiste.**
- **Ba cheart gach aiste a chlóschríobh le spásáil 1.5.**
- **Ná scríobh ach ar thaobh amháin den leathanach.**
- **Bí cinnte go bhfuil uimhir ar chuile leathanach.**
- **Fág imeall 2.5 cm (1 orlach) ar dhá thaobh an leathanaigh. (Tugann sé seo deis don scrúdaitheoir nótaí a scríobh.)**
- **Ná cuir clúdach plaisteach ná clúdach ar bith eile ar an aiste. Is leor na leathanaigh a cheangal le stápla amháin.**
- **Déan profáil cháiréiseach ar d'aiste sula gcuirfidh tú isteach í. Má bhíonn cúrsaí litrithe, gramadaí srl., i gceart rachaidh sé sin i bhfeidhm ar an scrúdaitheoir.**
- **Sábháil do chuid oibre ar an ríomhaire go rialta agus coinnigh ar a laghad dhá chóip de do chuid oibre ar dhiosca neamhspleách ar an gcóras ríomhaireachta. Coinnigh cóip chlóschríofa de d'aiste freisin ar fhaitíos go gcuirfí amú an aiste a shíneann tú isteach.**
- **Bí cinnte go dtuigeann tú polasaí na hOllscoile maidir le bradaíl liteartha agus cloígh leis an bpolasaí sin i gcónaí. Tá cóip den pholasaí reatha i leabhrán eolais Roinn na Gaeilge.**
- **Lean córas aitheanta tagartha maidir le fonótaí, tagairtí do shaothair eile srl., agus cuir leabharliosta cuimsitheach le d'aiste. Tá cóip de Stílbhileog Roinn na Gaeilge i leabhrán eolais na Roinne.**
- **Bí cinnte go gcloíonn tú leis an spriocdháta do chuile aiste. Is é polasaí Roinn na Gaeilge go marcáiltear aiste atá mall mar seo a leanas: marc lúide 10% d'aiste atá seachtain nó cuid de sheachtain mall; marc lúide 20% d'aiste atá idir seachtain agus coicís mall, marc lúide 30% d'aiste atá idir coicís agus trí seachtaine mall. Ní ghlacfar le haon aiste a bheas níos mó ná trí seachtaine mall agus is é neamhní an marc a bhronnfar ar an mac léinn don chúrsa a bheidh i gceist. I gcásanna eisceachtúla (m.sh., tinneas arna dhearbhu le teastas dochtúra) is féidir spriocdháta a chur siar le cead léachtóir an chúrsa nó le cead Cheann na Roinne.**

OÉ Gaillimh
NUI Galway

Roinn na Gaeilge

Foirm Chláraithe don Togra Taighde

Ainm: _____

Uimhir an Mhic Léinn: _____

Ábhar eile: _____

Seoladh R-phoist: _____

Guthán Póca: _____

Teideal an Togra: _____

Síniú an Mhic Léinn: _____

Síniú Léachtóra: _____

Dáta ceadaithe: _____

Roghnóidh an mac léinn ábhar taighde nach mór do bhall d'fhoireann na Roinne a cheadú roimh 01 Samhain 2010 – scrúdófar an Togra Taighde mar scrúdú tí ar an Máirt dheireanach den dara seimeastar 29 Márta 2011. Bíonn comhairle agus treoir le fáil ó bhaill foirne ag gach mac léinn a thagann ag lorg treorach i dtaobh a chuid taighde i gcaitheamh an chúrsa.

OÉ Gaillimh
NUI Galway

Cód Cleachtais Ollscoil na hÉireann, Gaillimh, maidir le déileáil le Bradaíl

Réamhrá

1. Is ionann bradaíl agus saothar duine eile a chóipeáil, a áireamh nó a lua go díreach gan é sin a aithint. Má chuirtear ábhar isteach le measúnú nó le foilsíú nó don phobal ina bhfuil bradaíl, is calaois í sin agus fiosrófar aon chás a mbeidh amhras fúithi, agus déileálfaidh an Ollscoil léi go cuí, ag cloí leis na nósanna imeachta leagtha síos anseo agus ag tagairt don Chód Araíonachta.
2. Measfar gur leis an mac léinn féin gach saothar agus gur scríobh sé/sí féin gach saothar a chuirfidh sé/sí isteach ar mhaithe le measúnú seachas sa chás gur tagairtí atá á n-úsáid de réir an disciplín acadúil cuí.
3. Cé go dtarlaíonn bradaíl uaireanta trí dhroch-chleachtas acadúil, agus nach mbíonn sé beartaithe calaois a dhéanamh, fós féin sáraíonn sé seo an cleachtas inghlactha agus caithfear an scéal a fhiosrú go cuí agus gníomhú air sin.
4. Ba chóir rialacháin, treoirlínte agus nósanna imeachta maidir le bradaíl a chur ar fáil agus ráiteas maidir leis a chur i lámhleabhar cúrsaí, ar láithreáin ghréasáin, ar fhógraí na roinne nó i mbileoga cuí do mhic léinn. Tá bradaíl in ann tarlú trí aineolais agus, dá bhrí sin, tá sé tábhachtach a chinntiú go dtuigeann mic léinn an téarma agus chomh dáiríre is atá an cion.
5. Moltar do Ranna a iarraidh ar mhic léinn dearbhú gairid a shíniú gur leo féin an obair a chuireann siad isteach agus gur féidir an ráiteas sin a chur i bhfostú den obair, aiste nó tráchtas a sheolann siad isteach (nó a shíniú ag tús an chúrsa/na bliana acadúla, ag aithint gur léigh agus gur thuig an mac léinn na rialacháin maidir le bradaíl). Is é an aidhm atá leis an ráiteas seo ná prionsabal ráiteas (2) thuas a dhaingniú agus na riachtanais maidir le measúnú a mharcáiltear go foirmiúil a mheabhrú do mhic léinn.
6. Beidh cásanna inar thug mic léinn cead do mhic léinn eile a gcuid oibre a chóipeáil faoi réir na nósanna imeachta seo agus measfar gur cion é.

Nósanna Imeachta

7. Ba chóir cúpla comhalta foirne a ainmniú i ngach dámh, a bheidh freagrach as déileáil le bradaíl¹
8. Ba chóir oiliúint a chur ar na comhaltaí foirne seo ar chásanna bunúsacha, ar threoirlínte reatha dea-chleachtais, ar theicnící maidir le bradaíl a foslághdú, a bhrath agus a fhreagairt agus ar fhorbairtí reatha náisiúnta agus idirnáisiúnta san earnáil ardoideachais.
9. Má cheapann duine den fhoireann teagasc go bhféadfadh bradaíl a bheith déanta ag mac léinn ina s(h)aothar, ba chóir é sin a chur in iúl don chomhairleoir bradaíola ina d(h)ámh/réimse gaolmhar. Ba chóir tuarascail ghairid chomh maith le sampla den ábhar a bhfuil amhras faoi agus aon fhianaise ar bhradaíl a chur ar aghaidh chuig an gcomhairleoir.
10. Cuirfidh an comhairleoir bradaíola tús le fiosrúchán ar an mbradaíl a líomhnaítear a rinneadh, agus leagfaidh sé/sí amach an "mionchion" nó "mórchion" atá i gceist.
11. Is ionann mionchion agus céad chion an mhic léinn agus léiríonn sé droch-chleachtas acadúil. I measc na gcásanna seo tá:
 - o ábhar a mhí-úsáid ar bhealach soineanta de réir dealraimh;
 - o lua easnamhach cosúil le drochthagairtí, athinsint mhíchúí;
 - o ag brath an iomarca ar fhoinse gan saothar an iarrthóra féin a bheith le feiceáil;

¹ Tagann sé seo leis na moltaí dea-chleachtais ó Sheirbhís Chomhairleach um Bhradaíl JISC na Ríochta Aontaithe agus léiríonn sé chomh maith an cleachtas i roinnt institiúidí. Cé go mbreathnaíonn sé cosúil le hualach breise riaracháin, tá buntáistí ag baint leis mar go gcuireann sé roinnt den fhreagracht ar an léachtóir nó, go deimhin, an Ceann Roinne i gceist. I roinnt ollscoileanna, ainmníonn gach roinn comhalta amháin foirne, agus in ollscoileanna eile, clúdaíonn comhalta foirne amháin roinnt ábhar i réimse gaolmhar." Chomh maith leis sin, má bhíonn líon beag comhaltaí foirne ag déileáil leis seo san ollscoil, agus a bhíonn oilte sna cúrsaí seo, bíonn leanúnachas le feiceáil sa chleachtas. Is féidir "mionchionta" nó cionta admhaithe a aimsiú go sciobtha leis agus tagann sé leis an toradh ar Flanagan in aghaidh an Choláiste Ollscoile, Baile Átha Cliath (1988, <http://www.ucc.ie/law/irtii/cases/159jr-88.htm>), mar a thagann an chuid eile de na treoirlínte seo.

- cásanna inar ionann an bhradaíl agus cuid bheag den saothar agus/nó gné den saothar agus gur beag a chuireann sé leis an marc don mhodúil sin
12. Cuirfidh an comhairleoir, sna cásanna sin, agallamh ar an iarrthóir chun an bhradaíl, a líomhnaítear a rinneadh, a phlé.
 13. Más deimhin leis an gcomhairleoir go bhfuil dóthain fianaise ann gur tharla an cion, tabharfar rabhadh i scríbhinn don mhac léinn chomh maith le comhairle ar bhradaíl a sheachaint agus go gcaithfear foinsí a aithint agus tagairtí chuí a dhéanamh dóibh.
 14. D'fhéadfadh na nithe seo a leanas a bheith i gceist le mórchionta:
 - alt i ndiaidh ailt a chóipeáil go hiomlán gan an fhoinsé a aithint;
 - aistí a chóipeáil ón Idirlíon gan an fhoinsé a thabhairt;
 - obair iomlán nó cuid de a chóipeáil ó mhac léinn eile gan a (h)eolas ná a c(h)ead;
 - an saothar céanna a chur isteach le measúnú faoi mhodúil éagsúla;
 - mórchionta lena bhfuil baint ag céimí sa tríú bliain nó iarchéimí (múinte nó taighde);
 - an dara cion, sa chás go bhfuair an mac léinn rabhadh i scríbhinn roimhe sin.
 15. Agus mórchionta a líomhnaítear á mbreithniú, cuirfear an cion a bhfuil amhras fúithi in iúl don mhac léinn i scríbhinn, tabharfar cóip den saothar dó/di agus tabharfar cuireadh dó/di freastal ar agallamh leis an gcomhairleoir bradaíola agus le comhalta eile foirne².
 16. Beidh an ceart ag an mac léinn "cara" a bheith leis/léi mar chuideachta agus mar chúnamh³.
 17. San agallamh, inseofar go soiléir don mhac léinn an méid a líomhnaíodh, tabharfar cóip dó/di dá s(h)aothar agus tabharfar deis dó/di an obair a chosaint agus freagracht a admháil nó a shéanadh.
 18. I mórchionta den sórt seo, sa chás gur deimhin leis an gcomhairleoir gur tharla an cion, caithfidh an comhairleoir cúrsa gníomh amháin a roghnú as trí cinn, ag brath ar a thromchúisí is atá an cion:
 - (a) deis an saothar a dhéanamh arís agus a chur isteach, ach gurb é an marc is airde is féidir a bhaint amach ná pas, de réir an mhodúil sin;
 - (b) pionós acadúil a ghearradh ar an bpointe, is é sin gan marc ar bith a thabhairt don saothar go hiondúil, agus gan an rogha a thabhairt é a dhéanamh arís;
 - (c) an cás a chur os comhair Choiste Araíonachta na hOllscoile le breithniú. Sa chás seo, measfar gur Mórchion an cion i dtéarmaí Chód na hOllscoile agus, má chruthaítear an líomhain a bheith fíor, gearrfar pionós cuí, mar a leagtar amach in ailt 39 agus 40 den Chód.
 19. I ngach cás, cuirfear cinneadh an chomhairleora agus aon phionós in iúl i scríbhinn don mhac léinn.
 20. De réir Chód na hOllscoile, beidh an mac léinn i dteideal cinneadh a achomharc maidir le mionchás don Choiste Araíonachta.
 21. Ba chóir taifead cuí a choinneáil⁴ i ndáil le haon líomhain a chruthaítear, taifead a bheidh an comhairleoir bradaíola in ann breathnú air chun a dhéanamh amach an dara cion nó cion eile a bheidh i gcás nua.
 22. Ba chóir don Ollscoil faisnéis bhunúsach staitistiúil maidir leis na cásanna a cuireadh os comhair comhairleoirí, líon na rabhadh scríofa agus pionós eile a cuireadh i bhfeidhm agus an méid acu i ngach Roinn agus Dámh a bhailiú chun modhnú a dhéanamh ar na rialacháin seo ina dhiaidh seo agus chun an riachtanas maidir le hoiliúint agus scaipeadh faisnéise ar an ábhar seo a chinntiú.

² Mar shampla, an Ceann Roinne, comhalta sinsearach d'fhoireann na roinne, nó comhairleoir eile bradaíola.

³ Arna úsáid i gCód na hOllscoile. Féadfaidh tuismitheoir nó caomhnóir, mac léinn eile nó cara eile; ionadaí ó Chomhaltas na Mac Léinn, nó ionadaí dlí, más mian leis/léi, a bheith i gceist leis seo.

⁴ Ag an oifig chuí de chuid na hOllscoile.

OÉ Gaillimh
NUI Galway

Roinn na Gaeilge

Bileog Stíle/Treoir Faoi Thagairtí

Tá sé thar a bheith tábhachtach aon fhoinsé eolais a úsáideann tú a lua **i gceart** in aon phíosa oibre a thugann tú do léachtóir (aiste, tionscadal srl.). **Is féidir teip a thabhairt do mhac léinn nach ndéanann é seo, toisc gur bradaíl liteartha atá ann.** Cloítear mar sin leis na rialacha atá i bhfeidhm go ginearálta maidir le liosta leabhar/liosta foinsí Idirlín srl., a chur le chéile. Is é **Harvard** an córas a mholtar.

1. SLEACHTA SA TÉACS

Caithfear gach ráiteas, tuairim, conclúid srl. a thógtar ó shaothar údair eile a admháil, is cuma más tagairtí díreacha nó indíreacha atá i gceist. Ba cheart **foinsí a chur i lúibíní** ar cheann amháin de na bealaí seo a leanas:

- Má tá tú ag tagairt do thuairim duine a ndearna údar cur síos air:

Sampla [tagairt indíreach]:

Áitíodh gurbh í íogaireacht na linne faoin duine agus an pobal ina maireann sé an tionchar idirnáisiúnta ba mhó a bhí ar an úrscéal nua-aimseartha Gaeilge ó bhlianta an chogaidh i leith (Tittley, 1991: 520).

- Má luann tú ainm an údair i do théacs féin:

Sampla [tagairt indíreach]:

Dar le Coimisiún na Gaeltachta, tá an Béarla ag teacht chun cinn mar ghnáth-theanga cumarsáide i gcuid mhaith den Ghaeltacht (2002: 10).

NÓ

Sampla [tagairt dhíreach]:

Dar le Coimisiún na Gaeltachta, tá an Béarla ag teacht chun cinn mar ghnáth-theanga cumarsáide i gcuid mhaith den Ghaeltacht:

I gcuid de na ceantair atá aitheanta mar cheantar Gaeltachta, tá an teanga chomh lag sin iontu gur ar éigean a d'fhéadfaí a rá gur teanga phobail í an Ghaeilge iontu ar aon bhealach réasúnta. Sna limistéir Ghaeltachta is láidre, tá an patrún dátheangach atá ag feidhmiú iontu ag tabhairt an lámh in uachtar don Bhéarla i saol an phobail agus tá úsáid an Bhéarla ag méadú iontu (2002: 10). [NB: Tá an sliocht seo **eangaithe** – míneofar **eangú** ar ball]

- Mura luann tú an t-údar ná an bhliain sa téacs [tagairt indíreach]:

Sampla:

I dtuarascáil a foilsíodh le déanaí, dúradh gur cruthaíodh suas le míle post nua sa Ghaeltacht sa bhliain 2000 (Údarás na Gaeltachta, 2001: 12).

- Nuair a bhíonn **níos mó ná leabhar amháin** in úsáid agat leis an údar céanna, déantar idirdhealú eatarthu mar seo:

Sampla:

Sna hochtóidí, má bhí náire ar mhuintir na hÉireann labhairt faoi chúrsaí collaíochta, phléifeadh Gay Byrne na ceisteanna seo dóibh (O'Toole, 1990: 168). Faoi na nóchaidí, áfach, ba mhó an plé oscailte a bhí ar siúl sna meáin chumarsáide (O'Toole, 1995: 132).

- Má scríobh an t-údar céanna dhá leabhar (nó níos mó) an bhliain chéanna, úsáidtear an córas seo: 1999a, 1999b, 1999c srl.

- Nuair a bhíonn **ábhar a scríobh níos mó ná beirt údar** in úsáid, déantar tagairt dó mar seo:

Sampla:

D'fhéadfaí a áiteamh gurb é an cuntas is cuimsithí ar shaol comhaimseartha na Gaeltachta an ceann a foilsíodh mar chuid de cheiliúradh na mílaoise nua (Ó Tuathaigh *et al*, 2000).

[sa chás seo, is é seo an tagairt iomlán:

Ó Tuathaigh, G., Ó Laoire, L.L. agus Ua Súilleabháin, S. (eag.), 2000. *Pobal na Gaeltachta: A Scéal agus a Dhán*. Indreabhán: Cló Iar-Chonnachta]

- Gnéithe eile

Dátaí: Ba cheart iad a chur mar seo: 5 Meitheamh 1998. Scríobh ‘na caogaidí’ in ionad ‘na 50í’.

Uimhreacha: Ba cheart na huimhreacha níos lú na 10 a chur i bhfoirm scríofa: ‘sé theach’. Nuair atá níos mó ná 10 i gceist, úsáidtear na figiúirí féin: ‘141 timpiste’. Nuair a bhíonn céatadáin in úsáid, scríobhtar ‘16 faoin gcéad’ sa téacs ach ‘16%’ i aon táblaí atá in úsáid agat.

Nasc idir téacs agus sleachta: ba chóir nasc soiléir a bheith idir téacs an mhic léinn agus an sliocht/na sleachta a mbaintear úsáid astu. De ghnáth, úsáidtear idirstad (:) chun an nasc a chur in iúl.

Sleachta díreacha as téacs: Ba cheart iad seo a chur taobh istigh d’uaschamóga single mar seo: ‘Sa chomhthéacs seo, is teangacha beaga iad formhór de theangacha an domhain agus líon nach beag díobh i mbaol an bháis’ (Ó Murchú, 2001: 150).

Ba cheart sleachta níos faide, níos mó ná **daichead** focal ar fhaid, a **eangú** [indent]. Sa chás seo, **ní úsáidtear uaschamóga:**

Sa chomhthéacs seo, is teangacha beaga iad formhór de theangacha an domhain agus líon nach beag díobh i mbaol an bháis. Tá teangeolaithe ag bailiú sonraí ar fud an domhain le fiche éigin bliain anuas. Foilsítear achoimrí san iris *Ethnologue* (Summer Institute of Linguistics, SAM). De réir mheastacháin 1999, tá 96% de theangacha an domhain á labhairt ag 4% de dhaonra an domhain (Ó Murchú, 2001: 150).

Spásáil: Ba cheart go mbeadh spásáil 1.5 in úsáid tríd an téacs ar fad. Is féidir spásáil shingil a úsáid do shleachta eangaithe (mar atá thuas) don leabharliosta agus/nó aguisíní. Ina theannta sin is féidir cló laghdaithe (mar shampla 10 pte) a úsáid i sleachta eangaithe.

Sampla 1:

Mar a dhearbhaigh Ó Cadhain féin ina léargas ar an tsiocair nach raibh aon cheo rathúil á scríobh i nGaeilge lena linn:

Na daoine fásta a léas leabhra Gaeilge is é m’eolas-sa orthu, ar aon nós, gur déine an Piúratánachas seo iontu ná in aon dream eile den phobal. I scéal Gaeilge ní leor don Mhaith treise a fháil go glé-fhollasach ar an Olc.... Ní ceart an t-olc a léiriú beag ná mór.... Ní thagann beithígh faoi dháir i leabhra Gaeilge; is anuas le tuillte na Féile Míchíl a thig na naíonáin go léir; ní bhíonn mná ar bhruach an dá fhichead ag fiach fear, agus ná taobhaigh Portláirge ar a bhfaca tú ariamh! (Ó Laighin 1999:88)

Sampla 2:

Mar a dhearbhaigh Ó Cadhain féin ina léargas ar an tsiocair nach raibh aon cheo rathúil á scríobh i nGaeilge lena linn:

Na daoine fásta a léas leabhra Gaeilge is é m'eolas-sa orthu, ar aon nós, gur déine an Piúratánachas seo iontu ná in aon dream eile den phobal. I scéal Gaeilge ní leor don Mhaith treise a fháil go glé-fhollasach ar an Olc.... Ní ceart an t-olc a léiriú beag ná mór.... Ní thagann beithígh faoi dháir i leabhra Gaeilge; is anuas le tuillte na Féile Míchíl a thig na naíonáin go léir; ní bhíonn mná ar bhruach an dá fhichead ag fiach fear, agus ná taobhaigh Portláirge ar a bhfaca tú ariamh! (Ó Laighin 1999:88)

2. LIOSTA FOINSÍ AG DEIREADH AN TÉACS

- Déan liosta de na foinsí ar fad a d'úsáid tú. Cuir an liosta i ndeireadh d'aiste/togra.
- Cuir na foinsí i gcatagóirí éagsúla más cuí: foinsí clóite, foinsí dlí, foinsí leictreonacha, cláir raidió agus teilifíse srl.
- Cuir sloinne gach údair/cainteora (i gcás cláir raidió nó teilifíse) roimh a (h)ainm agus sórtáil an liosta in ord aibíte (A-Z faoi TABLE/TÁBLA ar an roghchlár)

2.1 Leabhair

1. Sloinne an údair mar atá sé ar an leathanach teidil, ceannlitir don chéad ainm agus an dara hainm más gá.
2. Bliain a fhoilsithe.
3. Teideal: Mar atá ar an leathanach teidil ach i *gcló iodálach*. Idirstad (colon - :) idir an teideal agus fotheideal má tá ceann ann - is cuma cén phoncaíocht atá ar an leabhar, nó mura bhfuil aon phoncaíocht air.
4. (Eagrán murab é an chéad eagrán é).
5. An áit ar foilsíodh é.
6. An foilsitheoir.

Samplaí:

Ó Buachalla, B., 1996. *Aisling Ghéar: na Síobhartaigh agus an tAos Léinn 1603-1788*. Baile Átha Cliath: An Clóchomhar.

Ó Ruairc, M., 1997. *Aistrigh go Gaeilge: Treoirleabhar*. Baile Átha Cliath: Cois Life.

O'Donnell, J. agus de Fréine, S., 1992. *Ciste Cúrsaí Reatha*. Baile Átha Cliath: An Foras Riaracháin.

Titley, A., 1991. *An tÚrscéal Gaeilge*. Baile Átha Cliath: An Clóchomhar.

2.2 Ailt i Leabhair

1. Údar: Sloinne, chéad ainm/ceannlitir.
2. Bliain a fhoilsithe.
3. 'Teideal an ailt'.
4. Eagarthóir/Aistritheoir (sloinne, ceannlitir) agus (eag.) ina dhiaidh.
5. Eolas iomlán faoin leabhar mar atá thuas.
6. Eagrán murab é an chéad eagrán é.

7. An áit ar foilsíodh é.
8. An foilsitheoir.
9. Uimhir/uimhreacha an leathanaigh/na leathanach ar a bhfuil an t-alt.

Samplaí:

Mac Mathúna, L., 2003. ‘Rannpháirtíocht sna Cúrsaí Difriúla Gaeilge ar an Tríú Leibhéal’. In: Ó Laoire, M. agus Ó Murchú, H. (eag.) *Teagasc na Gaeilge* 8. Baile Átha Cliath: Comhar na Múinteoirí Gaeilge, 48-59.

Denvir, G., 1997. ‘Pádraic Ó Conaire agus Éire a Linne’. In: Denvir G. (eag.) *Litríocht agus Pobal: Cnuasach Aistí*. Indreabhán: Cló Iar-Chonnachta, 61-76.

2.3 Ailt in Irisí/Nuachtáin

1. Údar: Sloinne, chéad ainm/ceannlitir.
2. Bliain a fhoilsithe.
3. ‘Teideal an ailt’.
3. Teideal na hirise/an nuachtáin *i gcló iodálach*.
4. Uimhir an imleabhair.
5. Uimhir an chéad leathanaigh agus an leathanaigh dheiridh den alt.

Samplaí:

Mac Conghail, M., 2003. ‘Aer is talamh titithe ina chéile – aiste léirmheasa’. *Comhar*, 63 (6), 3-7.

Holland, M., 1997. ‘McAleese will give wrong message to Unionists’. *Irish Times*, 14 Deireadh Fómhair, 18.

2.4 Foilseachán corparáideach nó rialtais

1. Ainm an eagrais (nó an rialtais) a d’fhoilsigh.
2. Bliain.
3. Teideal an fhoilseacháin *i gcló iodálach*.
4. An áit ar foilsíodh é.
5. Foilsitheoir.

Samplaí:

Coimisiún na Gaeltachta, 2002. *Coimisiún na Gaeltachta: Tuarascáil/Report*. Baile Átha Cliath: Coimisiún na Gaeltachta.

Údarás na Gaeltachta, 2001. *Tuarascáil Bhliantúil agus Cuntais 2000*. Na Forbacha: Údarás na Gaeltachta.

2.5 Cláir Raidió agus Teilifíse

1. Cainteoir: Ainm agus Sloinne mar a tugadh.
2. ‘Teideal an chláir’.
3. Stáisiún.
4. Dáta craolta.

Samplaí:

Breathnach, P., ‘Soiscéal Pháraic’, TG4, 6 Samhain 2005.

Handy, C., ‘The Open Mind’, RTÉ Radio 1, 6 Samhain 1997.

Ní Dhonnchú, B., ‘Adhmhaidin’, RTÉ Raidió na Gaeltachta, 1 Márta 2002.

2.6 Agallaimh a rinneadh don taighde

1. Cainteoir: Sloinne agus ainm.

2. Bliain.
3. Teideal.
4. Áit inar tharla an t-agallamh.
5. Dáta an agallaimh.

Sampla:

Ó Neachtain, J.S., 2003. Agallamh le Joe Steve Ó Neachtain, scríbhneoir, An Spidéal, 1 Meán Fómhair.

2.7 Foinsí Leictreonacha

2.7.1 Ábhar ar an Idirlíon

1. Údar/Eagarthóir, Bliain.
2. *Teideal* an leathanaigh [ar-líne].
3. Áit an bhfuil an foilsitheoir lonnaithe agus ainm an fhoilsitheora (más ann dó/má tá a fhios agat).
4. ‘Ar fáil ag:’ agus seoladh URL chomh fada le .htm
5. (An dáta ar léigh tú é).

Samplaí:

Foras na Gaeilge, 2006. *Príomhfheidhmeannach nua ceaptha ar Fhoras na Gaeilge* [ar líne]. Baile Átha Cliath: Foras na Gaeilge. Ar fáil ag: <http://www.gaeilge.ie/foras/news/article.asp?id=159> (léite 15 Lúnasa 2006).

Ó Muirí, D., 2006. *Dúnmharú* [ar-líne]. Gleann Cholm Cille: Beo! Ar fáil ag: http://www.beo.ie/2006-08/?page=cuinne_na_nealaion&content_id=142 (léite 3 Meán Fómhair 2006).

2.7.2 Irisí leictreonacha

1. Údar, bliain.
2. ‘Teideal an ailt’.
3. Teideal na hirise *i gcló iodálach* [ar-líne].
4. Uimhir, mí (más ann dó).
5. ‘Ar fáil ag’ agus URL chomh fada leis an deireadh.
6. (An dáta ar léigh tú é).

Sampla:

Korgen, K., Odell, P. & Schumacher, P., 2001. ‘Internet Use Among College Students: Are There Differences By Race/ethnicity?’ *Electronic Journal of Sociology* [ar-líne], 5 (3), Márta. Ar fáil ag: <http://www.sociology.org/content/vol005.003/korgen.html> (Léite 12 Iúil 2002).

2.7.3 Teachtairachtaí ríomhphoist

1. Seoltóir (seoladh an duine a sheol an ríomhphost), Lá Mí Bliain.
2. Ábhar na teachtaireachta.
3. ‘Ríomhphost chuig’ ainm an duine ar sheol tú an teachtaireacht chuige
4. (Seoladh ríomhphoist an duine eile).

Sampla:

Walsh, J. (John.Walsh@oegaillimh.ie), 21 Meán Fómhair 2005. Ábhar: Ceist faoi pholasáí an Údaráis. Ríomhphost chuig Údarás na Gaeltachta (eolas@udaras.ie).

2.7.4 Dlúthdhioscaí/Fístéipeanna/Dioscaí

1. Údar/Eagarthóir, Bliain.
2. *Teideal* [An cineál meáin]. (An t-eagrán).
3. An áit ar foilsíodh é: Ainm an fhoilsitheora (Más ann dó).
4. Ar fáil ó: Soláthraí.
5. (An dáta ar léigh tú é).

Sampla:

Hawking, S.W., 1994. *A Brief History of Time: an interactive adventure* [CD-ROM]. Crunch Media (Léite 23 Meán Fómhair 2000).

Leagan leasaithe:
Meán Fómhair 2009